

POSTANOWIENIE

25 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 25 lipca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Gminy N.
przeciwko Z. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Z. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 30 sierpnia 2022 r., I AGa 15/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi

kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 30 sierpnia 2022 r., sygn. akt I AGa 15/22, został zaskarżony w całości skargą kasacyjną przez pozwanego – Z. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w K., którą oparto na obu podstawach kasacyjnych. W ramach pierwszej – zarzucono naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię albo niewłaściwe zastosowanie (art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 29 ust. 1, art. 36 ust. 1 pkt 16 i art. 139 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych w brzmieniu sprzed nowelizacji oraz art. 746 § 2 i 3 w zw. z art. 750 k.c.). W ramach drugiej podstawy kasacyjnej – zarzucono naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy poprzez naruszenie art. 382, art. 391 w zw. z art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami logiki i w sposób niewszechstronny, które znalazło swoje odzwierciedlenie w motywach pisemnych uzasadnienia.

Wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania pozwany oparł na przyczynach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., wskazując jako podstawę wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzeby wykładni przepisów oraz fakt, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Skarżący sformułował dwa następujące zagadnienia: a) czy na podstawie reguł wykładni określonych w art. 65 § 1 i 2 k.c. można nadać pojęciu „odstąpienia od umowy” znaczenie „wypowiedzenia umowy” w sytuacji, gdy umowa jest zawierana w trybie ustawy prawa zamówień publicznych (tj. umowa nie jest negocjowana) i zarówno SIWZ, jak i treść umowy jest konstruowana przez zamawiającego publicznego w trybie art. 29 ust. 1 p.z.p. i art. 36 ust. 1 pkt 1 p.z.p., b) czy można posilkowo stosować reguły wykładni opisane w art. 65 § 1 i 2 k.c. rozszerzająco i w sposób negatywny dla wykonawców umów zamówień publicznych obowiązek jednoznacznego opisywania przedmiotu zamówienia ergo konsekwencje braku opisanie postanowień umownych w sposób niejednoznaczny nie mogą być przerzucane na wykonawców podpisujących umowy w trybie zamówień publicznych, w szczególnych wobec uregulowania tej kwestii w sposób wyczerpujący w przepisach p.z.p., co –

w związku z treścią art. 139 ust. 1 p.z.p. – wyklucza stosowanie reguł wykładni określonych w k.c. Powołując się na fakt, że skarga jest oczywiście uzasadniona podniósł, że wypowiedzenie umowy, do której stosuje się przepisy umowy zlecenia przez przyjmującego zlecenie (pozwana) może nastąpić z każdego powodu (nie tylko z ważnego powodu).

Szczegółowa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne względnie potrzeba wykładni wskazanych przepisu prawa. Nie można też uznać, aby skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona.

Odnosząc się do pierwszej powołanej przez skarżącego przyczyny kasacyjnej (przesłanki „przedsądu”) w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że o ile skarżący powołał się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Kwestia taka powinna spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, niepubl. oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12, niepubl.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, niepubl. oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12, niepubl.). Chodzi przy tym wyłącznie

o poważne wątpliwości, wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym stosowania prawa. W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego. Konieczne jest również zaproponowanie możliwych (odmiennych) odpowiedzi na postawione pytanie. Ograniczenie się do sformułowania samych zagadnień w formie pytań nie wypełnia dyspozycji wskazanego przepisu. (zob. m.in. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18). Istotne zagadnienie prawne różni się od potrzeby wykładni.

Powołanie się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2020 r., II CSK 640/19, niepubl.).

Odnosząc się do powołanej przez skarżącego przyczyny z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy stwierdzić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wyjaśniono, że aby skarga kasacyjna mogła zostać uznana za oczywiście uzasadnioną, nie wystarczy tylko wskazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa, lecz należy także wykazać, że doszło do takiego właśnie naruszenia – oczywistego i widocznego *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej oraz wynikającej już z treści skargi (zob. np.

postanowienia z dnia 4 lipca 2019 r., V CSK 80/19, niepubl., z dnia 29 marca 2019 r., V CSK 321/18, niepubl., z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.).

Powołanych kryteriów nie spełniają wskazane przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zagadnienia dotyczące reguł wykładni i stosowania art. 65 § 1 i 2 k.c. do umowy zawieranej w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych – w brzmieniu sprzed nowelizacji - Dz.U. z 2017 r. - nie wyłączała zastosowania art. 65 k.c. Przepis ten jest zatem stosowany. Ustawa ta stanowiła (w art. 14 ust. 1 i art. 139 ust. 1), że w zakresie nieuregulowanym w Prawie zamówień publicznych do czynności podejmowanych przez zamawiającego i wykonawców oraz do umów w sprawach zamówień publicznych należy stosować wprost (a nie odpowiednio) przepisy kodeksu cywilnego. Drugie powołane zagadnienie prawne związane z posiłkowym stosowaniem reguł wykładni opisanych w art. 65 § 1 i 2 k.c. rozszerzająco w istocie stanowi tezę, a nie zagadnienie, gdyż skarżący zakłada dokonanie przez sąd wykładni w sposób negatywny dla wykonawców umów zamówień publicznych. Artykuł 139 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych w brzmieniu – powołanym przez skarżącego, mającym więc zastosowanie do oceny zasadności skargi kasacyjnej - miał charakter odsyłający i stanowił, że w zakresie nieuregulowanym w Prawie zamówień publicznych do umów w sprawach zamówień publicznych należy stosować wprost (a nie odpowiednio) przepisy kodeksu cywilnego. Wadliwa jest nie tylko formuła zagadnień prawnych. Także uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż skarżący w istocie tylko przedstawił swoje stanowisko co do zagadnień czy sposobu wykładni przepisu prawa. Nie wyjaśnił natomiast źródła zagadnienia ani nie przedstawił stanowiska orzecznictwa czy poglądów doktryny wskazującej na ich istnienie, ani nie wykazał, że przepisy te w orzecznictwie Sądów podlegają różnej wykładni. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powodu przyczyn ujętych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. ujęto zaledwie w dwóch zdaniach. Także uzasadnienie w zakresie przyczyny z punktu 4 tego artykułu jest niezwykle lakoniczne, Składa się jedynie z trzech zdań, w których skarżący, poza wskazaniem art. 746 § 2 i 3 k.c.,

wyraził swoją ocenę o jego naruszeniu w sposób oczywisty oraz dodał krótkie uwagi dotyczące tej regulacji bez przedstawienia jednak argumentów jurydycznych.

Należy podkreślić, że uzasadnienia przyczyn kwalifikujących przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06, niepubl. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.).

Należy zważyć, że zarzuty procesowe stanowiące podstawy skargi kasacyjnej nie mogą być uzasadnione wadliwą oceną dowodów dokonaną przez Sąd drugiej instancji. W postępowaniu kasacyjnym ocena dowodów nie może być przedmiotem zarzutów, co wynika wprost z art. 398³ § 3 k.p.c. W niniejszej sprawie skarżący, wskazując w podstawie skargi kasacyjnej naruszenie przepisów procesowych, w tym m.in. art. 233 § 1 k.p.c., formułuje natomiast wprost zarzut wadliwej oceny dowodów. Na podstawie tego zarzutu skarżący formułuje wniosek co do wadliwego odczytania przez Sąd drugiej instancji intencji powódki co do użytego pojęcia „odstąpienie”, które miało obejmować pojęcie „wypowiedzenia”, czy też co do wadliwego odczytania sformułowania „bezzasadnego wypowiedzenia”, któremu przypisano pojęcie „wypowiedzenia umowy, do której stosuje się o zleceniu bez ważnych powodów”. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego za niedopuszczalne uznano podnoszenie w postępowaniu kasacyjnym zarzutu – zawartego w skardze kasacyjnej - naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który wprost dotyczy oceny dowodów (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 76 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, niepubl., z 8 maja 2008 r., V CSK 579/07, niepubl., z 16 listopada 2012 r., III CSK 73/12, niepubl., z 14 lutego 2013 r., II CSK 292/12, niepubl., z 23 czerwca 2016 r., V CSK 536/15, niepubl. i z 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17, niepubl.). W ramach kontroli kasacyjnej Sąd Najwyższy nie kontroluje samej oceny dowodów, a jedynie jej legalność. Skarżący może zakwestionować sposób zebrania materiału dowodowego z naruszeniem przepisów regulujących postępowanie dowodowe, w takim wypadku obowiązkiem skarżącego jest przytoczenie tych przepisów

i wyjaśnienie, jaki wpływ na treść rozstrzygnięcia to naruszenie miało (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 listopada 2005 r., I CK 178/05). Sąd Najwyższy jest natomiast związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c.). Z tej przyczyny zasadność podnoszonych w skardze kasacyjnej zarzutów naruszenia prawa materialnego Sąd Najwyższy ocenia w oparciu o stan faktyczny sprawy stanowiący podstawę wydania orzeczenia sądu drugiej instancji zaskarżonego skargą kasacyjną, nie zaś o stan faktyczny sprawy, który zdaniem skarżącego powinien być w sprawie ustalony na podstawie innej oceny dowodów od dokonanej przez sąd drugiej instancji.

Poza tym sama konstrukcja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest dotknięta dodatkową wadą. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. wykluczają się, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy. W dotychczasowym orzecznictwie Sąd ten zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość powołania się z tych samych przyczyn na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Jak wskazano w postanowieniu Sądu Najwyższego z 21 października 2008 r., II PK 158/08 (niepubl.) przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1, 2 oraz 4 - art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 i 2 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu).

W rezultacie, mając na względzie wszystkie powyższe rozważania, należało przyjąć, że skarżący nie wykazał powołanych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zgodnie z wymaganiami przyjętymi w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

W sprawie nie zachodzi też nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[SOP]

[ms]